

Het Dordtse programma Koploperschap lesbische en homo-emancipatie 2009-2012

Dit programma is de uitwerking van de Koploperovereenkomst lesbische en homo-emancipatie 2009-2012 die begin januari 2009 met de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap is afgesloten.

I Uitgangspunten

Dordrecht is sinds 1 januari 2009 één van de middelgrote koplopergemeenten lesbisch en homo-emancipatiebeleid. Zij kiest voor een cultureel-maatschappelijke insteek die past bij omvang en het karakter van de stad. Zij wil mede door het Koploperschap een open, veilig, homovriendelijk stadsklimaat bevorderen.

Er is in Dordrecht en de Drechtsteden geen sprake van een expliciet negatief klimaat. Maar zoals in vergelijkbare steden en in onderzoek is geconstateerd, dreigt dit klimaat te verslechteren. Er zijn weinig geregistreerde incidenten, maar wel signalen afgegeven en voorvallen waargenomen waarbij geen aangifte is gedaan of andere maatregelen zijn genomen.

'Vrij te zijn wie je bent' is het centrale uitgangspunt. Dordrecht ziet daarom vrijheid van de seksuele geaardheid als één van de kernwaarden van de samenleving waaraan de volgende, twee uitgangspunten verbonden zijn:

1. juridische vrijheid verankerd in de wettelijk bepaalde gemeentelijke taak die veiligheid waarborgt
2. maatschappelijke vrijheid, waarin ruimte is voor emancipatie en (zelf)acceptatie worden gestimuleerd

Dordrecht voert zo min mogelijk verbijzonderd of categoriaal beleid. Als nodig wordt bestaand beleid toegespitst of geactualiseerd. Het Koploperschap is aangehaakt bij het integratiebeleid dat daarmee wordt verbreed tot diversiteitsbeleid.

Dordrecht voert conform de twee uitgangspunten haar wettelijk taken uit op het gebied van gelijke behandeling aansluitend bij het antidiscriminatiebeleid. Hiervoor wordt RADAR ingezet en is er samenspraak met de Regiopolitie Zuid-Holland Zuid.

In dit programma staat het begrip homoseksualiteit voor homo-, bi- en transsexualiteit om de herhalende opsomming te voorkomen.

II De Dordtse thema's, doelen en werkwijze

Dordrecht kiest voor een cultureel-maatschappelijke insteek:

- Tussen homoseksualiteit en cultuur zijn veel raakvlakken als het gaat om thema's, makers, producties en producten. Voorbeelden op het gebied van dans, theater, film, kunst, vormgeving en literatuur tonen dit aan. In culturele uitingen kunnen specifieke maatschappelijke onderwerpen anders worden belicht en duidelijk worden gemaakt. Dordrecht ziet cultuur in al haar aspecten als een belangrijke factor van het beoogde open stadsklimaat.
- Cultuur in haar maatschappelijke betekenis is verbonden aan gedeelde leefwijzen van de diverse bevolkingsgroepen. Bij een aantal wordt vanwege uitgangspunten en overtuiging homoseksualiteit niet geaccepteerd. Er kan daardoor sprake zijn van afwijzing, discriminatie of zelfs agressie tegen homoseksuelen zowel in eigen kring als daar buiten. De twee voornoemde uitgangspunten kunnen daardoor in het geding komen. Daarom prioriteert Dordrecht de maatschappelijke acceptatie van homoseksualiteit en homoseksuelen in kringen waar dit taboe is.

De drie centrale thema's, zoals die in de aanvraagbrief van de gemeente Dordrecht aan het ministerie van OCW over de Koploperovereenkomst zijn vermeld, zijn vertaald in de volgende hoofddoelen:

1. veiligheid:

Dordrecht heeft een open, veilig en homovriendelijk stadsklimaat.

Het gaat daarbij om zowel individuele veiligheid als om veiligheid in de leefomgeving. Dit geldt in het bijzonder voor het Leerpark, waar de meeste scholen voor voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs zijn gevestigd, en op andere locaties voor voortgezet onderwijs in de stad.

2. diversiteit:

In die milieus waarin homoseksualiteit taboe is, is het bespreekbaar gemaakt en in belangrijke mate meer geaccepteerd.

Dordrecht prioriteert daarom initiatieven met en voor mensen deze kringen, gevolgd door bi- en homoseksuele mensen met een beperking en ouderen.

Er wordt begonnen met debatten, projecten en andere werkvormen gericht op deze specifieke doelgroepen gecombineerd met het creëren van mogelijkheden tot ontmoeting.

3. cultuur:

Op verschillende momenten en op uiteenlopende manieren is de homoseksuele factor in het Dordtse culturele leven zichtbaar gemaakt.

In de op stapel staande projecten en activiteiten wordt deze doelstelling operationeel gemaakt en geconcretiseerd.

De thema's overlappen elkaar en de doelen zijn globaal gesteld. In de drie programmajaren worden deze geconcretiseerd in de projecten en activiteiten. Positieve insteek en openheid in de betekenis van zichtbaarheid zijn daarbij de belangrijkste kwaliteitscriteria.

Dordrecht kiest voor een regierol

Dordrecht stimuleert en faciliteert de initiatieven en beoogt een wisselwerking te teweeg te brengen tussen concrete programma's en de gemeentelijke beleidsontwikkeling. Beleid wordt daardoor geen loze letter, maar sluit aan bij en stimuleert het stadsklimaat.

De gemeente Dordrecht onderscheidt in haar regievoering de volgende rollen:

1. als partner in de driejarige Koploperovereenkomst met het Rijk en als aanjager binnen haar eigen gemeente. Als centrumgemeente van de Drechtsteden stelt zij haar poorten open voor bewoners van de regiogemeenten. Samenwerking in Drechtstedenverband en met andere gemeenten is mogelijk op basis van cofinanciering.
2. Zij is geen uitvoerder maar stimuleert het eigen initiatief en de zelfwerkzaamheid van lokale instellingen, organisaties en burgers en stimuleert onderlinge verbanden, combinaties en samenwerking.
3. Zij faciliteert de initiatieven, het bereik en de deelname van geprioriteerde bevolkingsgroepen, maar sluit andere niet uit.
4. Zij neemt haar verantwoordelijkheid waar het gaat om het veilige en open klimaat binnen haar eigen organisatie en bedrijven.

III Programmajaren 2009, 2010 en 2011

Dordrecht verdeelt het Koploperschap in drie programmajaren. Jaarlijks wordt een projectenoverzicht gemaakt dat inzicht geeft over de uitvoering, activiteiten, voortgang, resultaten, het bereik of de deelname, de termijnen en de financiering.

De genoemde hoofddoelen staan centraal, maar het traject, de projecten en de activiteiten worden niet bij voorbaat vastgelegd. Er is en er blijft ruimte voor experimenten en aanpassingen. In de volgende jaarschetsen worden de programmaonderdelen aangeduid. Sommige zijn al in gang gezet, andere in voorbereiding.

Gedurende de drie Koploperjaren wordt gebruik gemaakt van de diensten van MOVISIE, kennis- en adviescentrum voor maatschappelijke ontwikkeling. Dit op basis van de door het ministerie van OCW jaarlijks beschikbaar gestelde 40 uren voor ondersteuning die aan de Koploperovereenkomst verbonden zijn.

Er wordt samengewerkt met andere Koplopergemeenten die op specifieke onderdelen meer kennis en ervaring hebben. Dit geldt vice versa ook voor de specifieke Dordtse aanpak, die door andere gemeenten belangstellend wordt gevolgd.

2009:

Dit jaar is vooral bedoeld voor het 'opschudden' van de stad door initiatievolle projecten en activiteiten die in de loop van de drie jaren worden uitgewerkt en eventueel worden bijgesteld of vervangen.

Binnen de gemeentelijke sector Maatschappelijke Ontwikkeling worden gedurende de koploperperiode zoveel mogelijk beleidsmatige verbindingen gelegd.

Organisatie

1. Ontwikkeling en bestendiging van de organisatie. Dordrecht heeft geen COC meer, maar werkt onder andere samen met het regionaal gerichte COC-Rotterdam. Er is een nog pril breed,

informeel Platform Koploperschap, dat drie tot vier maal per jaar in wisselende samenstelling bij elkaar komt rond specifieke thema's. Dit platform wordt geleid door een stuurgroep en is tevens klankbordgroep voor de gemeente. Vanaf 2009 wordt gewerkt aan versterking van het platform en de stuurgroep, en er wordt nauwlettend op toegezien dat de activiteiten niet afhankelijk zijn van gemeentelijke inzet. De samenwerking met en ondersteuning van het regionaal gerichte COC-Rotterdam wordt vergroot en versterkt.

2. MOVISIE wordt betrokken bij en geraadpleegd over uitwerking en uitvering van de thema's.

Bij thema en doel 1: Veiligheid

1. De jaarlijkse Hand-in-handactie, die op 18 april jongsleden door COC-Rotterdam is georganiseerd en in Rotterdam en Dordrecht is uitgevoerd, heeft niet meteen tot grote deelname geleid.
2. De gemeentelijke afspraken met RADAR over de discriminatiepreventie, -registratie en -onderzoek worden ten aanzien van homoseksualiteit aangescherpt. Er worden daarover ook specifieke afspraken gemaakt met de Regiopolitie Zuid-Holland Zuid
3. Met de gezamenlijke directeuren van de in het Leerpark gevestigde scholen wordt het thema openheid en veiligheid ten aanzien van homoseksualiteit uitgewerkt als onderdeel van het veiligheidsbeleid en worden de schoolinitiatieven gefaciliteerd
4. Met behulp van mogelijk jaarlijkse *Group Decision Room-sessies* wordt door BOD-groep, het in Dordrecht gevestigde advies en organisatiebureau voor het bereik van jongeren, participierend onderzoek gedaan naar de staat van het homovriendelijke klimaat op scholen voor voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.
5. In Algemeen Dagblad - de Dordtenaar plaatst herhaaldelijk berichten en reportages. De krant levert zo haar bijdrage aan het zichtbaar maken en de beoogde positieve klimaatontwikkeling.

Bij thema en doel 2: Diversiteit

1. CMO Stimulans, de regionale steunfunctie voor diversiteitsvraagstukken, organiseert met stichting Yoesuf, de Dordtse Integratie Adviesraad en het Platform Turkse Organisaties een nader uit te werken meerjarenproject gericht op de acceptatie van homoseksualiteit in etnische kring.
2. Compas Consultants organiseert, met inzet van extra budget vanuit het Grote Steden Beleid, specifieke activiteiten gericht op de vergroting van de acceptatie van homoseksualiteit door primair Turkse jongens en hun milieus. Dit op basis van de uitkomsten van de Jeugdmonitor over de acceptatie van homoseksualiteit.
3. RefoAnders organiseert activiteiten voor en met mensen uit orthodox kerkelijke kringen. Concreet gaat het dan over activiteiten met en in de Dordtse vestiging Marnix van het reformatorische Wartburg College en de voorbereiding van een huiskameractiviteit.
4. Het 'Landelijk Koördinatie Punt homoseksualiteit en kerken' beziet welke programmaliijnen uitgewerkt kunnen worden en welke concrete activiteiten met een mogelijk landelijke uitstraling of functie vanaf 2009 in Dordrecht georganiseerd kunnen worden.
5. Met de Dordtse en regionale zorginstellingen en belangenorganisaties worden in expertmeetings lijnen en activiteiten uitgezet gericht op zelf- en maatschappelijke acceptatie en mogelijk ontmoeting voor en van bi- en homoseksuele mensen met een beperking.
6. Met het DWO-ouderenwerk, de zorginstellingen en betrokken bi- en homoseksuele ouderen wordt in expertmeetings bezien of het noodzakelijk is dat dit ouderenwerk in 2010 en 2011 moet worden versterkt.

Bij thema en doel 3: cultuur

1. In oktober wordt in het Centrum Beeldende Kunst, tevens stadsdebatcentrum, een ludiek groepsdebat gehouden over 'de zin of onzin' (de filosofie) van en de voorwaarden en benodigdheden voor het realiseren van het gewenste homovriendelijke stadsklimaat. Dit in samenwerking met, of uitgevoerd door COC-Rotterdam.
2. Stichting ToBe organiseert in de culturele zone Voorstraat Noord de eerste Dordtse roze zaterdag. Dit in samenwerking met de andere culturele instellingen, organisaties en ondernemingen die daar gevestigd zijn, evenals het ROC Da Vinci College.
3. Erfgoedcentrum DiEP maakt in een meerjarenproject de multimediale portretten van Dordtse homoseksuelen en hun verhalen zicht-, lees- & hoorbaar.
4. De Openbare Bibliotheek nodigt Rudi van Danzig uit om deel te nemen aan een multimediaal project over zijn werk als auteur, voorvechter, danser en choreograaf. Dit als aftrap van het plan van de Openbare Bibliotheek om (virtuele) leesgroepen rondom diverse thema's, waaronder homoseksualiteit, te organiseren.
5. Klassieke musici willen in de Kunstkerk-Concertzaal werken van homoseksuele librettisten en componisten uitvoeren.

2010:

Dit programmajaar wordt benut om een aantal van in 2009 opgezette programmaonderdelen voort te zetten, uit te werken, aan te passen of te vervangen door nieuwe.

Bij thema en doel 1: Veiligheid

1. Met Sportorganisaties, de Sportraad en het gemeentelijke Sportbedrijf wordt in expertmeetings gekeken naar de situatie, de bespreekbaarheid en indien nodig het verbeteren van het homovriendelijke sportklimaat van Dordrecht.

Bij thema en doel 2: Diversiteit

1. Stichting ToBe bezint zich over een cultuureducatieve programmalijn, waarin de homoseksualiteit als onderdeel van diversiteit voor jeugd, jongeren en ouders bespreekbaar wordt gemaakt. Dit mede in verband met de uitgave een kinderboek van een Dordtse auteur, waarin homoseksueel ouderschap een rol speelt
2. RefoAnders vestigt zich met een huiskamergroep in het nieuwe, interkerkelijke Diaconaal Aandacht Centrum.
3. In 2010 of 2011 wordt themabijeenkomsten over en met ouderen en mensen met een beperking & homoseksualiteit georganiseerd

Bij thema en doel 3: cultuur

1. Het concertante gezelschap, Johan de Witt Academie, organiseert een multimediale "gaysoiree" uit in de Kunstkerk rondom het homoseksuele koppel, de componist Benjamin Britten en diens partner, de tenor Peter Pears.
2. Big Rivers, de Dordts muziekfestival- en evenementenorganisatie, heeft belangstelling getoond om de roze zaterdag 2010 (mee) te organiseren als één van haar festivalactiviteiten.
3. Met OSSO, het Dordtse instituut voor urban culture, wordt een of meerdere activiteiten georganiseerd over homoseksualiteit in relatie tot straatcultuur.

2011

In het laatste Koploperjaar, wordt gezien of en welke vruchten het koploperschap heeft afgeworpen en of & hoe de meest consistente en gelukke programmaonderdelen na de koploperperiode in het reguliere beleid geborgd kunnen worden in voortgangsbeleid.

1. Er wordt nu onder andere gedacht aan een project 'gay-art high & low' een project met en over de verschillende homogerelateerde (sub)culturele uitingen, mogelijk verbonden aan de afsluitingsmanifestatie.
2. Een breed afsluitingsdebat over het Dordtse Koploperschap, op basis van de evaluaties van de uitgevoerde activiteiten, over gegevens uit verschillende specifieke onderzoeken, en vanwege de eindrapportage van de koploperperiode, ligt voor de hand.
3. Er zal weer sprake zijn van een vervolgonderzoek die leiden tot conclusies ten aanzien van de doelen die bij de drie thema's zijn gesteld, en het boogde open stadsklimaat

IV de zakelijke uitwerking

Deze is samen te vatten:

- Dordrecht matcht de jaarlijkse rijksbijdrage van € 20.000,00. met ten minste het zelfde bedrag uit vigerende en verwante gemeentelijke budgetten in verband met de beleidsterreinen integratie, jeugd, cultuur en zorg & veiligheid.
- In 2009 zet zij vanuit het Grote Steden Beleid aanvullend € 35.000,00 in voor het bespreekbaar maken en de acceptatie van homoseksualiteit in etnische kring.
- Daarnaast is het de bedoeling dat de uitvoerders ook eigen menskracht en middelen inzetten.
- Dordrecht ziet de koplopertermijn als één aaneengesloten, doorgaande projectperiode.
- Dordrecht hanteert de gebruikelijke subsidiesystematiek, stelt voor het koploperprogramma geen afzonderlijke verordening op en beschouwt de gemeentelijke Algemene Subsidie Verordening als de juridische grondslag.